արձանագրուած էր Եգիպտաբանական բաժնին ւնեն։ Ուափնառաբար, Ուուսանարիր ւնեն։ Իրու առնեաը ը խաչատնբար, իհարակար Սւողարն բաժինին մէջ : Տէր-Ներսէսեան , Չօպանեան , Անոներբար ը Շինյուրի (Ցահատժերը Ցաւբնուտ» ծովը) «Արեւելը և Արեւմուտը» բաժոին մէջ։

<u> Ցիչես այստեղ որ՝ Արեւելազէտներու Ե</u>իջազ₋ գային 21-րդ Համազումարը՝ ունէր տասը բաշ ժանում, - 1. Էգիպտաբանունիւն։ 2. Սեմա զիտունիւն։ 3. Ասորագիտունիւն։ 4. իրանա զիտունիւն, Միջասիական Ուսուններ և Թուրքագիտունիւն։ 5. Հոդկագիտունիւն։ 6. Հոդկա չինի և դրացի երկիրներու ուսուքնասիրու *թիւնը*։ 7. <u>Չինագիտութիւն։</u> 8. իսլումական Ուսումներ։ 9. Արեւելը և Արեւմուտը։ 10. Ազգագիտու Թիւն:

Տէր-Ներսէսեան՝ Բիւզանդագիտական բաժնին

292

159:

իբր վիճաբանու*նեանց մասնակցող*, Պրն. <u> Նորայր վ_`րոյր (Անվերսէն), քանիցս խօսք առա</u>ւ <u> լեզուագիտական բաժիններուն և Ասորագիտա</u>֊ կանին մէջ։

<u> Բանախօսութեանց այս կամ այն նիստերուն</u> իեն անանձ ուրդիսկին, րբևիան բմար, (անենբըլական ցանկով) չայր շահէ ևձէ ՄԵԱՆ (Պրիւ քսէլէն), որն. Հրանդ թուոսեսւ, stp և sիկին թսեւսեսեւ, sիկին վ. ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ, sիկին Ատրին է ՉԻԹՈՒՆԻ, որն. չայկ արբարբանն, «էր և «իկին վեսթենե (Տիկինը՝ ծնեալ Պարսամեան), «էր և Տիկին Ֆիցջի, և op. Ա. ՓԻՐՓԻՐԵԱՆ, վերջին եօթը՝ фա-

Ընդունելունիւններ եղան՝ Համագումարին բացման օրը, 23 Ցուլիսին՝ կեդրոնին մէջ։ Ցուլիս 24-ի չաբան կէսօրետքը՝ Քաղաքապետարանի մեծ սրահին մէջ, ճառերով, մեծարանքի սեղանով (պիւֆե)։ Այց և ընդունելունիւն՝ Ցլս. 15-ին՝ Միւսէ կիմեի մեջ։ Ցլս. 26-ին՝ դիպլիօ-Թեք Նասիոնալի մեջ: 8լս. 27-ին՝ Միւզե տիւ Լուվրի մեջ: 8լս. 28-ին՝ Միւզե Սեոնիւշիի մեջ (Փրֆ. Ռընե կրուսէի հովանաւորածը)։ Ցլս. 29-ին՝ Արջիւ Նասիոնալին մէջ։

Մյս բոլոր ընդունելութիւններուն և այցե լութիւններուն կ'ընկերանային Համագումարին նախագանը՝ Պրն. Ժաջ Պաթօ, և Ընդնանուր Քարտուղար՝ **Փր**ֆ. Ռընէ կրուսէ։ կը տրուէին <u>երևարանի ր ձևաւսև ետնաահուկ</u>գիւրդբև բևբճ

Ցանձնաժողովին մաս կազմող յայտնի գիտնա կաններու կողմէ։

Չանազան կառավարութիւններու կողմէ դրըկուած էին պայտոնական պատուիրակներ, որոնը ախոռ կը գրաւէին բեմին վրայ, այսվամ այն ընդունելունեան և պաչաշնական ճառերու կարգին։

Միջազգային Արեւելագէաներու ֆարիզեան Հաշ մագումարը։ Պէտք էր անոր խողովակովը միջազգային բեժերուն վրայ ծանօԹացնել, հայ միւս բանախօսներու նիւ**ժերու կարզին,** նաեւ ՀԱՑ ԺՈՂՈՎՐԳԱԿԱՆ ԳԻՒՑԱԶՆԱՎԷՊԸ։

Նս մասնակցեցայ « Արեւելը և Արեւմուտը» բաժնին։ խմբագրեցի ֆրանսերէն սեզմ և բովանդակալից զեկոյց մը, մեր զմայլելի Գիւզագ-<u> նավէպին ԵօԹը Ճիւղերուն։ կարդացի և զեկոյցս</u> առնուեցաւ քարտուղարունեան ձեռքով, Համագումարի Տեղեկագրին մէջ տպուելու համար։

Տասը բաժիններուն մէջ՝ Հայագիտականը չկար։ ԱՄԷն անգամ՝ որ կ'անդրադառնայի այս անտեսուժին՝ չէի կրնար ցաւ չզգալ։ Համագումարի փակման վերջին նիստին, 31 გուլիս կէսօրետքը , ներկայացուցի հետեւեալ առաջարկը, ֆրանսերէնով. -

– «Պրհ. Նախազահ՝ 21-րդ Միջազգային Ա րեւելագէտներու Համագումարին, ի Փարիզ,

« Հայաստանն ըլլալով Մերձաւոր Արեւելքի ամենահին երկիրներէն մէկը, իր բազմադարեան ,քաղաքակրթութիւնովը, ունենալով հին ու նոր հարուստ [գրականութիւն մր , անուանի հայ գիտնականներ մասնակցած ըլլալով Լեզուա գէտներու, Բիւզանդագէտներու և Արեւելազէտ ներու Համաժողովներուն, - Արեւմուտքի գիտական աշխարհը՝ բազում օզուաներ պիտի քաղէ Հայ աշխարհի գրականունեան, լեզուին, արուեսաներուն և իր հողին ծոցը կատարուած ու կատարուելիք պեղումներուն խոր ուսումնա֊ սիրու թիւններեն:

« Մ. յս հիմունքովը, համարձակուն իւն կ՝առ. նեմ, Տէր Նախագահ, առաջարկելու Համաժու , ղովիս պատուարժան անդաքներուն, որ ստեղ... ծուր ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ բաժին մը (Մերսիոն m' Uputhlingnd h):

« Հաճեցէք ընդունիլ, Տէր Նախազահ…, եւն։ Ստորագրուած՝ Տիգրան բեթնենե, ազգագիր-ֆոլՖլօրիստ, անգա<mark>մ ֆարիզի Մրեւելագիտական</mark>

1948

1948

շամաժողովին » : Համաժողովէն, ձեռամբարձ քուէով ընդուն. ուած 18 որոշուններէն յետոյ, Նախագահ Պրն. <u> Գաթ Պաթօ կարգաց ֆրանսերէն առաջարկս,</u> յետոյ նաեւ անգլիերէնով Թարգմանաբար կրկնեց ֆարտուղարը, քուէի դրաւ նախագահը, և ձեռամբարձ քուէով ընդունուեցաւ ներկայ բազմացեղ ժողովականներէն, որոտընդոստ ծաշ

19-րդ որոչումը, - ստեղծել Հայագիտութևան փերու մէջ։ Եագին դն՝ բմաշ ինավար համնայրակ դն, եսքսն Հայերուս համար ։ Մեծայարգ գրօֆ . Ռընե կրուսէ, փակումէն յետոյ, չնորհաւորելով իմ առաջարկս ու գտած յաջողութիւնը, ըսաւ, -« Մինչեւ հիմա, հայագիտական նիւ Թերը ցրուած էին այս ու այն բաժիններու մեջ։ Ասկե յետոյ՝ Հայագիտութեան բաժինին մէջ, աչխատանը. րբևն ոնիաի խդեսւիր ը ասաւբն անմիւրաւսև ալիտի դառնան»։

Ցաչորդով՝ ուրիչ մանրամասնութիւններ, և րոն առաջանը դն, Հայ Ոնբբբնաժբարբնուր ում-ՉիԹՈՒՆԻ ராபால் :

2 04 ուս. 1948, Փարիզ

« ԺԱՄԱՆԱԿ »Ի ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ•

Մոյս տարի չ.թեղ գանդեսներով Պոլսոյ «Ժաագրույթ անրան ան անրան «կույթ «հույթ գործունեու Թեան յոբելեանը։

« Մ.յս առ[ժիշ լոյս տեսած է պատմական Ցուշարձան-Հատոր մը «փամանակ . թառասնա վեայ 8/լատակարան» (1908-1948) տիտղոսով, պատրաստուած պր. թ. Ազատեանե՝ մեծ ինամ ւթով ու պատմական կարեւոր տեղեկու[ժիւննե րու մանրակրկիա ջննու [ժեամբ և տպագրական խողջաժիա լրջու[ժետմը:

« **Ետոնդավբու** »ի խղետեհունիշրն քիասինա կը չնորչաւորե ձեռ.բ բերած յաղլժանակը « Գողարով »իր, ոն բմաշ գոմովունժիր ողբրբր մուրկ Թեր Թեր էն մին, և կը մաղ Թե մեծ Գա սիմին ժառանգ յաջորգներուն՝ յարատեւու Թիւն ու լայն յաջողու Թիւններ։

Պոլսեր վեր Թոնակիցը՝ պր. Լ. Գաբամա Ճետն , զրկած է ֆրանսերէն Հետեւեալ զեկոյցը «Ժամանակ» ի բառամնաժեակին առնիւ, ու րուն սիրով տեղ կու տանք Հոս։

UN JALON DANS L'HISTOIRE DE LA PRESSE

(1908 - 1948)

Dans le livre aux sublimes chapitres de l'Histoire Comparée de la Presse Internationale et · Mondiale, sans conteste le journalisme arménien occupe une place très honorable et bien brillante dans l'émouvante et complexe activité de la pensée humaine à travers les deux derniers siècles. Laps de temps, pendant lequel un peuple disséminé de par l'univers a laissé sa trace dans 150 villes du monde entier en donnant naissance à plus de 1600 publications.

Et s'il fallait se livrer à une étude monographique au sein de cette Presse Arménienne, décidément après le «PAZMAVEB», «HANTESSE AMSORYA», «HAYASDANI GOTCHNAG » et quelques rares publications, c'est le «JAMANAG» qui mériterait le titre biblique de la «longévité des patriarches de la plume ».

Il y a quarante ans, le 15 Octobre 1908, un intellectuel armenien fondait à Istanbul un quotidien ayant pour titre «JAMANAG» (Le Temps) et qui semblait porter en lui le sceau providentiel de l'immortalité. Car, en effet, nul ne peut estimer à sa juste valeur le travail d'Hercule nécessité en l'occurence de la fondation d'un journal en Orient . . . surtout en langue arménienne.

Et pourtant, Misak Kotchounian (KASIM) - doué d'une ardente imagination doublée d'une volonté de fer - entrevoyait sa vocation dans la tâche de créer un organe ou le porteparole de l'opinion publique de la communauté arménienne de Turquie.

Aucune voie parsemée de roses ne conduit à la gloire.

Aussi, fallait-il mener de luttes inouies et souvent c'est bien aux dépens de sa propre existence matérielle que l'illustre promoteur parvint à «faire vivre» son journal jusqu'en

ԲԱԶՄԱՎԷՊ

1913. Date où il expira sur la brèche après avoir confié son précieux legs à son frère bien-aimé Sarkis Kotchounian qui depuis 1909, grâce à son esprit d'habile administrateur, gérait déjà le «JAMANAG» non sans quelque maîtrise et qui de 1913 jusqu'à 1926 – période particulièrement fiévreuse voire dramatique - a pu «tenir» malgré tout.

Ce continuateur, heureusement pour nous tous, ne mourait pas - comme son aîné sans postérité, vu qu'il laissait maints enfants, quoiqu'en âge mineur; d'où la succession de la gérance du journal fut dévolue à l'épouse du défunt la très respectable Madame Araksi Kotchounian qui présida aux destinées du journal de 1926 à 1936.

Arrivé à majorité, l'un des dignes fils du digne pere, Mélik Kotchounian fut chargé de la rédaction, administration et direction du journal de 1936 à 1943. Année cruciale où il fut ravie au printemps de sa vie par suite d'une maladie qui hélas! désarme la science médicale.

D'où, encore une fois Madame Araksi Kotchounian - veuve éplorée et deplorant ce second deuil poignant - se trouve être appelée à présider aux destinées du journal ayant pour bras droit ses chers fils Mardiros et Ara Kotchounian; le premier en qualité de rédacteur en chef et le second comme administrateur émérite.

Voilà la succincte esquisse rétrospective de l'histoire du prodige qu'est l'existence du «JAMANAG» qui, au cours de la longue période s'étendant de 1908 à ce jour, n'a suivi qu'une seule ligne de conduite: «Par la Vérité et pour la Vérité».

Aussi, partant de ce principe, les causes sociales défendues à la tribune de l'organe ont justifié son titre de journal du peuple et pour cette même raison le «JAMANAG» a bien mérité de la nation et c'est là précisément le gage précieux d'immortalité.

Cette année jubilaire doit nécessairement causer une profonde joie dans les milieux intellectuels en général et dans le domaine de la Presse en particulier. Car, dans ce

siècle matérialiste où le «Veau d'or» est adoré plus que jamais, c'est avec quelque fierté et orgueil que l'on peut rencontrer encore des pionniers de désintéressement imbus d'idéal supérieur et d'esprit de persévérance pour une cause noble.

LÉON CAPAMADJIAN

1948

A PROPOS D'ANOUCHE À L'ECRAN

Sans conteste, cette œuvre de Hovhannes Toumanian, qui vient d'être filmée aux Etats-Unis d'Amérique et projetée dans le monde entier, est une production d'art profondément humain et d'une émouvante simplicité dans son ensemble.

Afin de présenter succinctement l'homme et son œuvre à l'honorable public étranger voire armènien, nous nous efforcerons de tracer en quelques lignes l'esquisse de l'auteur ainsi que celle du livret de la pièce qui parcourt l'univers et dont la musique touchante d'Armen Dikranian traverse l'espace.

Sommaire Notice Biographique.

Hovhannes Toumanian, né à Lori en 1869, est l'une des figures les plus saillantes des poètes populaires arméniens. Abondante est son activité dans le domaine littéraire où il s'est lancé dès sa prime jeunesse. Parmi ses écrits édités sous forme d'ensemble chrestomathique en 1903, 1908 et 1922 nous pouvons citer notamment « L'habitant de Lori », « Sako », « David de Sassoune », « La Prise de Timpgaperte », « Vers l'Infini », et tant d'autres qui s'adressent au public de tous les rangs sociaux et intellectuels.

A sa qualité d'auteur, Toumanian ajoute celle d'excellent traducteur. Domaine excessivement complexe où il réussit à merveille à démentir l'adage classique italien « Traduttore, traditore » en nous donnant des versions arméniennes de Firdevsi, Schiller, Byron.

Mais son œuvre capitale, accueillie par l'unanimité des suffrages, est assurément l'« Anouche » dont la représentation, harmonieusement accompagnée de notes magiques et mystiques d'Armen Dikranian, en tant que pièce d'Opéra a été l'objet d'enthousiastes ovations exprimant l'admiration des masses à l'infini. L'écran, soucieux de ne point céder le pas à la « scène », s'est estimé heureux de l'enregistrer sur la pellicule et aujourd'hui les puissants studios de Hollywood envoient à tous les pays de tous les continents, ce messager d'art et d'idéal bucolique, lyrique et romantique.

Action.

La nature, la belle et pure nature d'une contrée florissante sert de mise en scène à une trame d'amour dans un milieu des plus rusti-

Le beau et chevaleresque pâtre Saro brûle ques. d'amour pour la séduisante Anouche et celle-ci partage les nobles sentiments du héros des monts et des vallées.

Tel n'est cependant pas l'avis de Mossi frère de la captivante brune - qui, à tout prix s'oppose à leur union.

Lors d'une réunion en l'occurence d'un festin matrimonial au village, le maître du logis invite Saro et Mossi à mettre à l'épreuve leur talent

Joignant le geste à la parole, les deux adverpugilistique. saires se dressent l'un contre l'autre. Or, Saro tient à étaler ses prouesses pour se faire ap. prouver d'Anouche qu'il a remarquée dans la foule des convives.

Mais Mossi est un colosse qui n'a point des pieds d'argile et devant cet état de choses le

berger a recours à un stratagème: contrairement aux conventions pugilistiques en cours, il parvient à renverser le rude jouteur par un furtif croc-en-jambe.

Mossi se relève de suite et proclame publiquement l'illégalité de la tactique du lutteur et propose une revanche. Tous, sans exception, le considèrent comme, vaincu et se mettent à rire à ses accents menaçants.

L'animosité de Mossi, à l'égard du «futur» de sa sœur, n'est que par trop envenimée; si bien qu'il jure vengeance.

La tendre Anouche est au désespoir et supplie son frère de se désister de cette inimitié; mais le tenace paysan se met à la poursuite du « fourbe ». Pendant ce laps de temps, dans le silence de la nuit, Saro vient subrepticement enlever son Anouche.

Au lendemain de cet évènement, Mossi, plus furieux que jamais, se met à parcourir toute la région afin de « faire justice ».

Dans l'entretemps, l'infortunée amante rentre au foyer pour implorer le pardon maternel et obtenir le consentement quant à un mariage en bonne et dûe forme.

Trop tard hélas! trop tard. Car, Mossi retrouve enfin son ennemi mortel et le tue sans autre forme de procès.

Anouche, à la vue du corps inanimé de son ideal, perd ses esprits et verse des torrents de larmes sur le tombeau chéri.

Que lui sert de vivre désormais sans amour et sans soutien... et aussi sans raison.

Dans un moment d'inconscience mêlée de désespoir, elle se jette dans les flots impétueux du Tebed où elle trouve une fin tragique.

Saro a rejoint sa bien-aimée Anouche dans l'au-delà... Et la toile descend sur ces tragiques horreurs.

LÉON CAPAMADJIAN